

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

кафедра загальновійськових дисциплін факультету безпеки державного кордону

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
кін 01.1 «Військова топографія»
(вибіркова освітня компонента/для набору 2021 року)
ОПП «Організація діяльності кінологічних підрозділів
Державної прикордонної служби України»**

Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	25 Військові науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність:	252 Безпека державного кордону
Кваліфікація:	бакалавр безпеки державного кордону
Професійна кваліфікація:	офіцер тактичного рівня Державної прикордонної служби України
Форма навчання:	денна

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри
загальновійськових дисциплін
Протокол від “15” січня 2021 року № 19

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Військова топографія», є вибірковою освітньою компонентою (за спеціальністю) ОПП «Організація діяльності кінологічних підрозділів Державної прикордонної служби України». Пропонується для вивчення у 1 семестрі на кафедрі загальновійськових дисциплін.

Мета вивчення навчальної дисципліни:

підготовка грамотного, вольового, підготовленого офіцера Державної прикордонної служби України, здатного якісно та своєчасно виконувати завдання з охорони державного кордону, під час функціонування в умовах особливого періоду;

формування військово-професійних компетенцій відповідно до вимог освітньо-професійної програми (стандарту вищої військової освіти) з питань орієнтування на місцевості, вивчення та оцінки місцевості, роботи з топографічною картою під час організації загальновійськового бою;

розвиток високих морально-бойових якостей, організаторських здібностей та оволодіння твердою командирською волею, ініціативою, самостійністю та здатністю впевнено командувати підрозділом при організації та веденні бою на різній місцевості та в різних умовах, вміння методично правильно навчати і виховувати підлеглих.

Завдання навчальної дисципліни: набуття знань з основ сучасного загальновійськового бою та дій солдата в бою, теорії і практики вивчення способів вимірювання кутів та відстаней на місцевості, способів цілеуказання на місцевості, порядку руху за азимутами;

одержання умінь та навичок щодо дій солдата на полі бою, орієнтування на місцевості без карти, а також складання деяких видів бойових графічних документів. Практично проводити підбір суміжних листів карти;

ознайомлення з сутністю зображення рельєфу горизонталями та видами горизонталей;

одержання умінь та навичок щодо урахування нахилу місцевості під час вимірювання по карті, вимірювання довжини маршруту по карті;

одержання умінь та навичок щодо вивчення картографічних умовних знаків та їх видів;

одержання умінь та навичок щодо визначення координат точок по карті та визначення точок по заданим координатам;

набуття знань щодо організації і ведення бойових дій загальновійськовим та прикордонним підрозділом в основних видах бою в будь який час доби та погодних умовах, використовуючи різні види місцевості.

Результати навчання

Курсант, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:

знати:

- топографічні елементи місцевості та їх характеристику;
- тактичні властивості місцевості та способи орієнтування на ній, способи вимірювання на місцевості кутів та відстаней, способи цілеуказання на місцевості та по карті;
- призначення та зміст топографічних карт, картографічні умовні знаки, системи координат, які застосовуються у топографії.

вміти:

- орієнтуватися на місцевості без карти та по карті;
- давати характеристику ділянці місцевості за топографічною картою;
- вимірювати по карті кути та відстані, визначати координати точок (об'єктів) по карті;

- виконувати цілеуказання на місцевості та по карті;
- відпрацьовувати робочу карту командира взводу та відображати на ній зміни в бойовій обстановці;
- готувати дані по карті для руху за азимутами;
- здійснювати підбір суміжних листів карти;
- визначати координати точки свого місцезнаходження, здійснювати рух по місцевості за маршрутом.

ознайомитись з:

- з державною і спеціальною геодезичними мережами, з спеціальними картами та планами міст.

ВИКЛАДАЧ:

- доцент кафедри загальновійськових дисциплін підполковник Артем БРАТКО, e-mail: avbratko@nadps.dpsu.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. «Загальна тактика», «Вогнева підготовка», «Тактика прикордонної служби», «Основи бойового забезпечення».

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Спеціалізовані класи кафедри (2/301, 2/302), ротне тактичне поле польового центру забезпечення навчального процесу.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин													Форми підсумкового контролю			
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота						Індивідуальна робота			Самостійна робота			екзамен	диференційовані залік	залік
					лекції	групові заняття	практичні заняття	контрольна робота (модульний контроль)	підсумковий контроль				Реферат						
I	1	3,0	90	46		16	18	10	2				22			22			+
Усього за дисципліну		3,0	90	46		16	18	10	2				22			22			

Основні методи навчання: МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК2.3; МК2.8; МК3.1; МК4.1; МК4.2.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-2	Здатність приймати обґрунтовані рішення.	МК1.1; МК2.1; МК2.3; МК3.1; МК4.1; МК4.2.
ЗК-4	Здатність планувати та управляти часом.	МК1.1; МК2.1; МК2.3; МК3.1; МК4.1; МК4.2.
ЗК-6	Здатність працювати в команді.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК2.3; МК2.8; МК3.1; МК4.1; МК4.2.
ЗК-9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК2.3; МК2.8; МК3.1; МК4.1; МК4.2.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності		
СК-4	Здатність застосовувати тактичні прийоми загальновійськового бою та бойових дій прикордонних підрозділів, способи дій підрозділів, забезпечувати бойове, ресурсне, інженерно-технічне забезпечення та зв'язок у підрозділі в різних умовах функціонування та різних формах оперативно-службових дій.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК2.3; МК2.8; МК3.1; МК4.1; МК4.2.
СК-10	Здатність оцінювати стан протиправної діяльності та противника, прогнозувати найбільш ймовірні варіанти дій правопорушників та противника при вирішенні завдань у різних формах оперативно-службової діяльності та видах бою, планувати й організувати превентивні заходи.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК2.3; МК2.8; МК3.1; МК4.1; МК4.2.
СК-12	Здатність працювати автономно, виконуючи посадові обов'язки в різних умовах.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК2.3; МК2.8; МК3.1; МК4.1; МК4.2.
Програмні результати навчання		
ПРН-8	Виконувати функції управління загальновійськовими та прикордонними підрозділами (прийняття рішення, планування, мотивація та контроль) щодо повсякденної та оперативно-службової діяльності, бойових дій у різних умовах обстановки.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК2.3; МК2.8; МК3.1; МК4.1; МК4.2.
ПРН-14	Оцінювати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, впливу, уразливості, ризику; прогнозувати розвиток обстановки, дій правопорушників та противника.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК2.3; МК3.1; МК4.1; МК4.2.
ПРН-16	Управляти підрозділом у ході підготовки і ведення оперативно-службових дій та бою, здійснення повсякденної діяльності у звичайних та екстремальних умовах, вирішувати нетипові завдання, віддавати накази (розпорядження), нести відповідальність за їх виконання, організувати взаємодію та всебічне забезпечення.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК2.3; МК2.8; МК3.1; МК4.1; МК4.2.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ 1 курс (1 семестр)
на 2021–2022 навчальний рік

Запланована кількість аудиторного навантаження – 46 годин

№ теми	Найменування тем	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин				Місяці	Номери, тем занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3	4			
1	Місцевість як елемент бойової обстановки.	8	Гз2	Пз6			09	1/1 гз(2); 1/2 пз(6); 2/1 гз(2)	10
2	Топографічні карти та їх використання.	10	Гз2	Гз4	Гз4		10	2/2 гз(4); 2/3 гз(4); Кр(6)	14
	Контрольна робота. Модульний контроль №1.	6	Кр6				11	3/1 гз(2); 3/2 пз(6); 4/1 гз(2);	10
3	Визначення координат точок по карті.	8	Гз2	Пз6			12	4/2 пз(6); Кр(4); Зал(2)	12
4	Карта як засіб управління.	8	Гз2	Пз6					
	Контрольна робота. Модульний контроль №2.	4	Кр4						
	Залік	2	Зал2						
	Всього	46					Всього		46

Умовні скорочення:

Практичне заняття – Пз

Групове заняття – Гз

Контрольна робота – Кр

Залік – Зал

Заняття, що обов'язкове для оцінювання – 5/3Пз(2)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
1 курс					
I семестр					
1			18	Місцевість як елемент бойової обстановки.	
	1	групове	2	Місцевість та її значення в бою, вимірювання на місцевості. 1. Тактичні властивості місцевості, її різновиди та вплив на бойові дії підрозділів. 2. Загальні поняття про вимірювання, які виконуються під час роботи на місцевості. 3. Способи вимірювання кутів на місцевості. 4. Вимірювання відстаней на місцевості.	[2.1] с. 8-23
	2	практичне заняття ПЦЗНП ТП	6	Орієнтування, вимірювання та цілевказівки на місцевості без карти. 1. Сутність та способи орієнтування на місцевості. 2. Визначення магнітних азимутів та напрямків на місцеві предмети по заданому азимуту. 3. Практичне визначення кутів та відстаней, виконання цілевказівок. 4. Вибір орієнтирів та їх використання під час бойових дій, проведення топографічного орієнтування на місцевості. 5. Рух за азимутами на місцевості.	[2.1] с. 37-45
		Самостійна робота	10	1. Тактична класифікація місцевості. 2. Сезонні зміни тактичних властивостей місцевості.	[2.1] с. 37-45
2			22	Топографічні карти та їх використання.	
	1	Групове заняття	2	Топографічні та спеціальні карти. 1. Поняття про карту, її істотні особливості. Різновиди карт. 2. Геометрична сутність картографічного зображення земної поверхні на картах. Проекція топографічних карт. 3. Розграфка та номенклатура топографічних карт.	[2.1] с. 48-71

	2	Групове заняття	4	Зміст топографічних карт. 1. Картографічні умовні знаки та їх види. 2. Зображення на картах топографічних елементів місцевості, позначення на картах кордону. 3. Зарамкове оформлення карт. 4. Сутність зображення рельєфу горизонталями, види горизонталей. 5. Схил, визначення по карті його напрямку та стрімкості. 6. Зображення на картах горизонталями типових форм рельєфу. 7. Визначення по карті висоти точок.	[1.6] с. 4-25; [1.7] с. 15-31; [2.1] с. 91-100
	3	Групове заняття	4	Читання карт, вимірювання на топографічній карті. 1. Робота з картою по розшифровці об'єктів гідрографії та рослинного покриву. 2. Робота з картою з розшифровки дорожньої мережі та населених пунктів. 3. Вимірювання відстаней по карті. 4. Вимірювання дирекційних кутів по карті. 5. Підготовка даних для руху за азимутами по карті.	[1.6] с. 10-36; [1.7] с. 17-45; [2.1] с. 74-79
		Самостійна робота	12	1. Державні та спеціальні геодезичні мережі. 2. Топографічні та спеціальні карти, плани міст. 3. Абсолютні та відносні висоти. Позначки висот точок та горизонталей на карті. 4. Визначення по карті висот та взаємного перевищення точок.	[2.1] с. 74-79
		Контрольна робота (Модульний контроль №1)	6	Вимірювання на топографічній карті. Контрольна робота (Модульний контроль №1)	
3			8	Визначення координат точок по карті.	
	1	групове заняття	2	Системи координат. 1. Загальні поняття про координати та системи координат. 2. Географічна (геодезична) система координат. 3. Система плоских прямокутних координат. 4. Полярні координати, їх сутність.	[1.6] с. 42-55; [1.7] с. 21-37; [2.1] с. 106-117
	2	практичне заняття	6	Визначення координат точок та нанесення точок на карту по координатах. 1. Визначення геодезичних координат точок по карті та нанесення точок на карту по заданих координатах. 2. Визначення прямокутних координат та нанесення точок по координатах на карту. 3. Нанесення точок на карту по полярних координатах. Визначення полярних координат по карті.	[1.6] с. 42-55; [1.7] с. 21-37; [2.1] с. 106-117
4			30	Карта як засіб управління.	

1	групове заняття	2	Робоча карта командира. 1. Робоча карта - основний документ з управління підрозділом. 2. Підготовка карти до роботи. 3. Зміст робочої карти командира підрозділу. 4. Умовні позначення, які застосовуються для ведення робочої карти.	[1.6] с. 5-255; [1.7] с. 4-137; [2.1] с. 149-153
2	практичне заняття	6	Ведення робочої карти. 1. Загальні положення щодо ведення робочої карти. 2. Нанесення на карту вихідної тактичної обстановки та бойових завдань. 3. Відображення на карті змін обстановки під час ведення бойових дій. 4. Використання робочої карти під час постановки бойових завдань та доповідей. Способи нанесення на карту цілей, об'єктів, елементів бойового порядку.	[1.6] с. 5-255; [1.7] с. 4-137; [2.1] с. 149-153
	Індивідуальна робота (реферат)	22	Виконання рефератів за заданою тематикою.	
	Контрольна робота (Модульний контроль №2)	4	Робота з топографічною картою. Контрольна робота (Модульний контроль №2)	
Залік		2		
Усього за дисципліну		90		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Нормативно-правові акти

- 1.1. Конституція України.
- 1.2. Закон України від 4.04.2006 року № 3597 - IV «Про військовий обов'язок та військову службу».
- 1.3. Закон України від 3.04.2003 року № 661 - IV «Про Державну прикордонну службу України».
- 1.4. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина II (батальйон, рота) / наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 30.12.2016 №605 (зі змінами).
- 1.5. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина III (взвод, відділення, екіпаж) / наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 25.05.2016 №238 (зі змінами).
- 1.6. Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 11.09.2020 № 140 «Про затвердження Тимчасового порядку оформлення оперативних (бойових) документів».
- 1.7. Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 19.07.2019 № 60 «Про порядок оформлення графічних оперативно-службових (бойових) документів в Державній прикордонній службі України».

2. Базова

- 2.1. Шмаль, С. Г. Військова топографія: підручник / С. Г. Шмаль. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2008. – 328 с.
- 2.2. Військова топографія : Підручник. 5-те вид., перероб. та доп. / С.Г. Шмаль, О.В. Кравчук, А.М. Гудзь, С.В. Прищепа, О.П. Полець. – Київ.: видавництво Ліра-К, 2020. – 644 с.: іл.
- 2.3. Тактика : навчальний посібник / С. В. Сінкевич, І. Г. Блощинський, Л. В. Олійник та ін. – Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2015. – 448 с.
- 2.4. Альбом схем із загальної тактики (відділення, взвод, рота, батальйон): альбом схем / А. Білорус, А. Братко, В. Журавель та ін. – Хмельницький : Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, 2020. – 110 с.

3. Допоміжна

- 3.1. Зелений В. І. Тактика механізованих підрозділів: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Зелений.– К.: ПАЛИВОДА А. В., 2010. – 658 с.
- 3.2. Підрозділи у розвідці : навчальний посібник / О. А. Сціборовський, В. М. Іваненко, В. М. Денісов [та ін.]. – Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2014. – 144 с.
- 3.3. Навчання підрозділів діям у бою: навч. посіб. для слухачів, курсантів та студ. вищ. навч. закл. / В. М. Дзюба, В. І. Зелений, О. В. Іваненко [та ін.]. – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2011. – 214 с.

4. Інформаційні ресурси в інтернеті (інтранеті)

- 2.1. Джерело документа <http://zakon.rada.gov.ua>.
- 2.2. Офіційний сайт ДПСУ. – Режим доступу : <http://dpsu.gov.ua>
- 2.3. Інтернет сайт НАДПСУ <https://nadpsu.edu.ua/>.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики, дискусії.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100- бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А

Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Словесні методи	
МН 1.1	Лекція
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Інструктаж
МН 1.6	Дискусія
МН 1.7	Диспут
2. Наочні методи	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
3. Практичні методи	
МН 3.1	Лабораторна робота
МН 3.2	Практична робота
МН 3.3	Пробні вправи
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Практичні вправи
МН 3.7	Графічні вправи
МН 3.8	Технічні вправи
МН 3.9	Групові вправи
4. Методи самостійного та індивідуального навчання	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний